ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 25.06.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

151

Zákon

zo dňa 16. júna 1949

o Československej pošte, národnom podniku.

Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Diel I.
Zriadenie a právne postavenie.

§ 1

Z doterajšieho štátneho podniku Československá pošta sa zriaďuje národný podnik s názvom „Československá pošta, národný podnik“ (ďalej len „podnik“). Jeho sídlom je Praha.

§ 2

(1) Majetkovú podstatu podniku tvoria:

a) majetková podstata doterajšieho štátneho podniku Československá pošta,

b) iný majetok štátu alebo sväzkov ľudovej správy, pokiaľ bude do podniku začlenený podľa § 3,

c) telegrafné a telefonné zariadenia, ku ktorým podnik nadobudne vlastníctvo podľa § 5.

(2) Podnik vstupuje do záväzkov k tomuto majetku náležiacich a doterajší vlastníci sú od týchto záväzkov oslobodení. Do záväzkov náležiacich k majetku uvedenému v odseku 1, písm. a) vstupuje podnik dňom svojho zriadenia, do záväzkov náležiacich k majetku uvedenému v odseku 1, písm. b) dňom jeho začlenenia do podniku a do záväzkov náležiacich k majetku uvedenému v odseku 1, písm. c) dňom, keď nadobudne vlastníctvo k nemu.

(3) Na návrh podniku zapíše knihovný súd prechod vlastníckych a iných práv k majetkovým podstatám uvedeným v odseku 1 na navrhovateľa s odvolaním sa na tento zákon. Toto ustanovenie platí obdobne o vyznačení prechodu práv v iných úradných registroch a soznamoch.

§ 3

(1) Začlenenie majetku uvedeného v § 2, ods. 1, písm. b) do podniku vykoná minister pôšt po dohode s ministrom financií a s ministrom, ktorého správe tento majetok podlieha, a ak pôjde o majetok sväzkov ľudovej správy, tiež po dohode s ministrom vnútra. Majetok bude do podniku začlenený i s pomernou časťou záväzkov naň pripadajúcou.

(2) Minister pôšt určí a do podniku začlení po dohode s ministrom vnútra majetok konfiškovaný podľa dekrétu prezidenta republiky zo dňa 25. októbra 1945, č. 108 Sb., o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy, v znení zákona zo dňa 23. marca 1949, č. 84

Sb., ktorým sa mení dekrét prezidenta republiky o konfiškácii nepriateľského majetku a fondoch národnej obnovy primerane podľa predpisov o prídele konfiškovaného majetku. Za tento majetok poskytne podnik Fondu národnej obnovy náhradu, ktorá sa určí podľa ustanovenia § 8, ods. 2 dekrétu prezidenta republiky zo dňa 24. októbra 1945, č. 100 Sb., o znárodnení baní a niektorých priemyslových podnikov, v znení zákona zo dňa 28. apríla 1948, č. 114 Sb., o znárodnení niektorých ďalších priemyslových a iných podnikov a závodov a o úprave niektorých pomerov znárodnených a národných podnikov.

§ 4

Minister pôšt môže po dohode s ministrom financií a príslušným ministrom vyňať z podniku majetkové kusy a práva, ak ich nepotrebuje podnik nevyhnutne na svoju prevádzku, i s pomernou časťou záväzkov na ne pripadajúcou a previesť ich do pôsobnosti iného ministra, aby ich začlenil do podnikov, ústavov alebo zariadení, na ktoré sa vzťahuje jeho pôsobnosť, alebo ponechať sväzkom ľudovej správy.

§ 5

(1) Dňom začiatku účinnosti tohto zákona nadobúda podnik vlastníctvo na telegrafné a telefonné zariadenia, ktoré sú pripojené na poštovú telekomunikačnú sieť alebo pre ktoré sa používajú poštové telekomunikačné vedenia. Ak budú tieto zariadenia pripojené na poštovú telekomunikačnú sieť alebo ak sa použijú pre ne poštové telekomunikačné vedenia až po dni začiatku účinnosti tohto zákona, nadobúda k nim podnik vlastníctvo dňom ich pripojenia alebo použitia poštových telekomunikačných vedení. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na telegrafné a telefonné zariadenia, ktoré sú majetkom štátu, národných podnikov, výsadných spoločností určených na prevádzanie zahraničného obchodu alebo sväzkov ľudovej správy.

(2) Za telegrafné a telefonné zariadenia uvedené v odseku 1 sa poskytne náhrada. Pre určenie náhrady je rozhodný stav zariadenia v deň jeho prevzatia podnikom. Náhrada sa rovná všeobecnej cene týchto zariadení vypočítanej podľa úradných cien ku dňu prevzatia podnikom, a ak niet týchto cien, cene, ktorú určí podnik odhadom. Za deň prevzatia sa považuje deň, ktorým podnik upovedomie bývalého vlastníka, že preberá zariadenie do svojej správy. Náhrada sa poskytne zpravidla odčítaním od poplatkov, ktoré podniku prislúchajú za používanie týchto zariadení, alebo ak to nebude možné, v hotovosti.

(3) Náhrada sa neposkytne osobám, ktorým by neprislúchala náhrada za znárodnený majetok podľa § 7, ods. 1 a 2 dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., v znení zákona č. 114/1948 Sb., a fyzickým osobám, ktoré boly alebo budú právoplatne odsúdené súdmi pre zločin alebo prečin podľa zákona zo dňa 6. októbra 1948, č. 231 Sb., na ochranu ľudovodemokratickej republiky, spáchaný do dňa, ktorým podnik nadobudne vlastníctvo podľa odseku 1.

§ 6

Predmetom prevádzania podniku je obstarávanie styku poštového, telegrafného a telefonného. Podnik môže obstarávať tiež iné činnosti, ak je to so zreteľom na jeho zariadenie s hľadiska národohospodárskeho účelné a hospodárne, pokiaľ tým nebude ohrozený predmet jeho prevádzania; o tom, či podnik prevezme tieto ďalšie úlohy, rozhodne Ministerstvo pôšt po dohode s vecne príslušným ministerstvom.

§ 7

Podnik môže vykonávať a obstarávať, pokiaľ je to potrebné alebo účelné, samostatne pomocné práce, ktorú slúžia predmetu jeho činnosti podľa § 6 alebo vybudovaniu a udržovaniu jeho

zariadení, bez toho že by potreboval na to oprávnenie podľa živnostenskoprávnych predpisov. Tieto pomocné práce bližšie vymedzí organizačný štatút (§ 20).

§ 8

(1) Podnik je majetkom štátu v smysle ďalších ustanovení. Je právnickou osobou. Platia preň ustanovenia o obchodníkoch plného práva.

(2) Štát neručí za záväzky podniku.

(3) Podnik sa zapíše do obchodného registra na Okresnom súde civilnom v Prahe.

(4) V prihláške na zápis do registra uvedie podnik deň zriadenia, sídlo, predmet prevádzania a spôsob zastupovania podniku a značenie za podnik.

§ 9

Pre prevádzanie a budovanie podniku možno vyvlastňovať nehnuteľnosti a majetkové práva, po prípade zriaďovať služobnosti, a to v rozsahu prislúchajúcom podľa doterajších právnych predpisov štátnej poštovej a telegrafnej správe.

Diel II.
Správa podniku.

§ 10

(1) Správa podniku prislúcha riaditeľovi.

(2) Riaditeľa podniku ustanovuje a odvoláva vláda po vypočutí jednotnej odborovej organizácie. Riaditeľ sa môže vzdať svojej funkcie prejavom, ktorý vyžaduje ku svojej účinnosti prijatie ministrom pôšt.

(3) Riaditeľom môže byť len československý občan, ktorý má odborné vedomosti a skúsenosti a je štátne spoľahlivý a občiansky bezúhonný.

(4) Riaditeľ nesmie vykonávať zamestnanie, funkciu alebo inú činnosť, ktorá je v rozpore so záujmami podniku, ani nesmie prevádzať akýkoľvek zárobkový podnik, ani sa na ňom zúčastniť.

(5) Riaditeľ složí sľub do rúk ministra pôšt, že bude plniť svoje povinnosti v súlade so záujmami štátu.

(6) Pri výkone svojej funkcie je riaditeľ povinný konať so starostlivosťou riadneho hospodára a osobne zodpovedá za splnenie svojich povinností.

(7) Svojej funkcie sa riaditeľ ujíma dňom složenia sľubu a stáva sa, pokiaľ ním už nebol, zamestnancom podniku; jeho pracovný pomer zaniká dňom, keď bol odvolaný, alebo dňom, keď bol prijatý jeho prejav, že sa vzdáva funkcie. Ak nedošlo k zániku pracovného pomeru za okolností, pre ktoré by bolo možno inak pracovný pomer zrušiť predčasne, prislúchajú riaditeľovi požitky najmenej za čas, za ktorý by mu náležaly, keby bol pracovný pomer rozviazaný výpoveďou.

(8) Na ustanovenie a odvolanie riaditeľa sa nevzťahujú predpisy o spolurozhodovaní závodného zastupiteľstva zamestnancov pri prijímaní a prepúšťaní zamestnancov, po prípade o spolupôsobení tohto zastupiteľstva pri zaraďovaní zamestnancov na pracovné miesta, a o predchádzajúcom súhlase okresného národného výboru pri dojednaní a rozviazaní pracovného pomeru.

(9) Podnik ohlási riaditeľa na zápis do registra. Riaditeľ sa podpíše pred súdom alebo predloží svoj podpis súdu v overenej forme. Za podnik podpisuje tak, že k vytlačenému alebo kýmkoľvek napísanému názvu podniku pripojí svoj podpis.

(10) Riaditeľovi podniku prislúcha služobný titul „ústredný riaditeľ".

§ 11

(1) Riaditeľ podnik spravuje a zastupuje.

(2) Na Slovensku vykonáva riaditeľ svoju právomoc prostredníctvom oblastného riaditeľa.

(3) Oblastného riaditeľa ustanovuje a odvoláva minister pôšt po vyjadrení povereníka pôšt a po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie. O oblastnom riaditeľovi platia obdobne ustanovenia § 10, ods. 2, druhej vety a ustanovenia § 10, ods. 3 až 8.

(4) Zastupovanie riaditeľa upraví organizačný štatút (§ 20).

Diel III.
Hospodárstvo podniku.

§ 12

Podnik treba spravovať podľa zásad plánovaného hospodárstva.

§ 13

Majetok a cudzí kapitál v začiatočnej rozvahe sa ocení podľa predpisov, vydaných na podklade zákona zo dňa 22. februára 1949, č. 65 Sb., o oceňovaní. Čistá hodnota majetkovej podstaty ku dňu zriadenia podniku je jeho začiatočným kmeňovým imaním.

§ 14

(1) Výdavky súvisiace s prevádzkou uhradzuje podnik z vlastných prevádzkových prostriedkov; ak nestačia, zadováži si podnik potrebné finančné prostriedky so súhlasom ministerstiev pôšt a financií úverom (prevádzkový úver).

(2) Ak nestačia na úhradu investícií prostriedky, získané vykonávaním riadnych odpisov alebo inak, zadováži si podnik potrebné finančné prostriedky so súhlasom ministerstiev pôšt a financií úverom (investičný úver). Štát prispeje podniku na investície určené jednotným hospodárskym plánom, ak sú podnikané vo verejnom záujme a ak by náklady na ne presiahly hospodárske možnosti podniku, pokiaľ by tieto náklady boly preň hospodársky neúnosné. Výšku tohto investičného príspevku určí vláda pred začatím príslušných investícií.

(3) Za plnenie záväzkov a úkonov, súvisiacich s prevádzkou a uložených štátom alebo vykonávaných v naliehavom záujme národného hospodárstva alebo v inom dôležitom štátnom záujme, ktoré presahujú obvyklú mieru v obchodnom podnikaní a za ktoré sa podniku nedostane priama odplata, zodpovedajúca aspoň vlastným nákladom, prislúcha mu, pokiaľ v odseku 4 nie je určené inak, náhrada vo výške rozdielu medzi vlastnými nákladmi a odplatou, prijatou za splnenie týchto záväzkov. O tejto náhrade, jej výške a spôsobe jej platenia rozhodne vláda, ktorá zároveň určí odvetvie štátnej správy, ktoré poskytne podniku určenú náhradu.

(4) Podniku neprislúcha náhrada za náklady, ktoré mu vzniknú pri plnení úloh obrany štátu z opatrení, záležajúcich v administratívnych úkonoch.

(5) Podnik je povinný sostavovať podnikový rozpočet a podľa neho hospodáriť. Rozpočtová závierka tvorí prílohu štátneho rozpočtu; účtovná závierka podniku je prílohou štátneho záverečného účtu.

(6) S prebytkami svojich výťažkov naloží podnik spôsobom, ktorý určí vláda nariadením.

§ 15

Pre podnik platia daňové predpisy o podnikoch verejne účtujúcich. Podnik podlieha poplatkovej povinnosti podľa poplatkového zákona s jeho zmenami a doplnkami.

Diel IV.
Zamestnanci.

§ 16

(1) Zamestnanci štátneho podniku Československá pošta, ako i zamestnanci Ministerstva pôšt, ktorých toto ministerstvo určí na službu v podniku, stanú sa dňom zriadenia podniku alebo dňom neskoršieho pridelenia k podniku jeho zamestnancami v súkromnoprávnom pracovnom pomere.

(2) Pracovné a mzdové pomery zamestnancov podniku upraví podnik pracovným a mzdovým poriadkom, schváleným Ministerstvom práce a sociálnej starostlivosti. Dokiaľ tento poriadok nenadobudne účinnosť, platia pre pracovné a mzdové pomery zamestnancov podniku doterajšie predpisy s tou zmenou, že príslušnosť na opatrenia o jednotlivých zamestnancoch prechádza výlučne na orgány podniku. Pracovný a mzdový poriadok určí, ako budú za jeho účinnosti vykonané dosiaľ neodpykané disciplinárne tresty právoplatne zamestnancom uložené podľa doterajších predpisov a či a ako budú stíhaní pre porušenie služobných povinností z času pred účinnosťou pracovného a mzdového poriadku, pre ktoré doteraz neboli stíhaní právoplatne ukončeným disciplinárnym konaním.

(3) Pokiaľ zamestnanci podniku boli doteraz v pragmatikálnom alebo inom regulovanom služobnom pomere, upraví vláda nariadením nanovo ich penzijné a úrazové zabezpečenie. Do dňa nadobudnutia účinnosti tohto vládneho nariadenia zostávajú títo zamestnanci vyňatí z národného poistenia dôchodkového a pre penzijné a úrazové zaopatrenie ich a pozostalých po nich platia doterajšie predpisy.

(4) Penzijné a úrazové zaopatrenie zamestnancov doterajšieho štátneho podniku Československá pošta v pragmatikálnom alebo inom regulovanom služobnom pomere, ktorých činná služba skončí pred zriadením podniku, ako i pozostalých po nich zostáva nedotknuté.

(5) Ustanovenie odseku 4 platí primerane tiež o úrazovom zaopatrení osôb, ktoré ako smluvní zamestnanci štátneho podniku Československá pošta utrpely pri prevádzke tohto podniku úraz pred 1. októbrom 1948, a pozostalých po nich.

(6) Veci pracovných a mzdových pomerov a iné osobné veci zamestnancov uvedených v odseku 1, ako i bývalých zamestnancov štátneho podniku Československá pošta, pochádzajúce z času pred dňom zriadenia podniku a v ten deň nevybavené, vybavujú podľa doterajších predpisov miesto orgánov poštovej správy do toho času príslušných výlučne orgány podniku, pokiaľ nie je inak určené. Proti vybaveniu orgánov podniku vo veciach verejnoprávnych nárokov sa môže zamestnanec odvolať do 15 dní od doručenia vybavenia na Ministerstve pôšt. Ustanovenie o výlučnej príslušnosti orgánov podniku neplatí, ak nemožno podľa doterajších predpisov vybaviť vec bez súčinnosti niektorého ústredného úradu vynímajúc Ministerstvo pôšt, vlády alebo prezidenta republiky.

(7) Ministri financií a pôšt a predseda Najvyššieho účtovného kontrolného úradu určia, akým podielom a spôsobom uhradí štát a podnik náklady na úhradu dávok penzijného zaopatrenia, včítane platov povolených podľa voľnej úvahy, a na úhradu dávok úrazového zaopatrenia zamestnancov podniku a pozostalých po nich, ako i bývalých zamestnancov štátneho podniku Československá pošta a pozostalých po nich.

Diel V.
Hlavné vedenie a dozor štátu.

§ 17

(1) Podnik podlieha hlavnému vedeniu a dozoru štátu. Túto pôsobnosť vykonáva - bez ujmy príslušnosti iných orgánov verejnej správy - Ministerstvo pôšt.

(2) Ministerstvo pôšt dozerá, aby podnik riadne a hospodárne plnil svoje úlohy. Podrobnosti určí organizačný štatút (§ 20).

(3) Minister pôšt poverí podnik výkonom výhradných práv štátu, ktoré osobitné zákony sverujú štátnej poštovej a telegrafnej správe (pošte), i s povinnosťami z toho vyplývajúcimi, v rozsahu, ktorý určí organizačný štatút (§ 20). Verejnoprávna povaha pomerov, vyplývajúca z doterajších zákonných ustanovení, zostáva nedotknutá. Pri výkone prác uložených podnikom používajú jeho zamestnanci trestnú ochranu ako orgány verejnej správy.

§ 18

(1) Smernicami Ministerstva pôšt, vydanými po dohode s Ministerstvom národnej obrany, sa ustanoví, akým spôsobom plní podnik úlohy obrany štátu a akým spôsobom sa určí súčinnosť medzi podnikom a vojenskou správou smerujúca na zaistenie týchto úloh.

(2) Pokiaľ v § 14, ods. 3 a 4 nie je alebo podľa predchádzajúceho odseku nebude určené inak, zostáva zákon zo dňa 13. mája 1936, č. 131 Sb., o obrane štátu nedotknutý a na podnik sa vzťahujú ustanovenia uvedeného zákona, platné pre podniky registrované podľa neho.

§ 19

Podnik podlieha kontrole Najvyššieho účtovného kontrolného úradu.

Diel VI.
Záverečné ustanovenia.

§ 20

Vláda vydá nariadením organizačný štatút podniku, v ktorom upraví najmä

a) veci, ktorých úprava je vyhradená štatútu predchádzajúcimi ustanoveniami,

b) organizáciu podniku, pričom niektoré úpravy môže prenechať podniku,

c) hospodárenie podniku podrobnejším spôsobom,

d) scudzovanie a zaťažovanie nehnuteľností,

e) užívanie štátneho znaku, vlastníckej značky a podnikového znaku,

f) spôsob uverejňovania vyhlášok podniku.

§ 21

Pokiaľ sa podľa doterajších predpisov vyžaduje v konaní pred súdmi zastúpenie advokátom, zastupuje podnik finančná prokuratúra alebo zamestnanci podniku, ktorým minister

spravodlivosti udelí toto oprávnenie (§ 22 zákona zo dňa 22. decembra 1948, č. 322 Sb., o advokácii); finančná prokuratúra zastúpi podnik na jeho žiadosť i v iných konaniach pred súdmi a orgánmi verejnej správy. Podnik nahradí finančnej prokuratúre jej vlastné trovy; tieto však nesmú byť vyššie, než by prislúchalo advokátovi v sídle podniku.

§ 22

Právne úkony, písomnosti a úradné úkony, ktoré sú treba na vykonanie tohto zákona, sú oslobodené od daní, dávok a poplatkov. Toto oslobodenie sa nevzťahuje na vlastnú činnosť podniku.

§ 23

(1) Zrušuje sa platnosť, po prípade používateľnosť všetkých predpisov, odporujúcich tomuto zákonu, najmä

a) ustanovenia § 1 vládneho nariadenia zo dňa 25. septembra 1924, č. 206 Sb., ktorým sa vykonáva zákon o úprave hospodárenia v štátnych závodoch, ústavoch a zariadeniach, ktoré prevahou nemajú plniť úlohy správne, pokiaľ za podnik spravovaný podľa zásad obchodného hospodárenia vyhlasuje Československú poštu,

b) vládneho nariadenia zo dňa 29. apríla 1919, č. 229 Sb., ktoré sa týka zriadenia Riaditeľstva pôšt a telegrafov v Pardubiciach,

c) vládneho nariadenia zo dňa 20. októbra 1921, č. 376 Sb., ktorým sa nanovo určí správny okres riaditeľstiev pôšt a telegrafov v Brne a Opave,

d) dekrétu prezidenta republiky zo dňa 27. októbra 1945, č. 114 Sb., o zriadení nových riaditeľstiev pôšt a o úprave obvodov riaditeľstiev pôšt v zemiach Českej a Moravskosliezskej,

e) nariadenia Slovenskej národnej rady zo dňa 6. februára 1946, č. 14 Sb. n. SNR, o zriadení riaditeľstiev pôšt.

(2) Pokiaľ v tomto zákone nie je určené inak, prechádzajú na podnik výhody a osobitné postavenia, ktoré prislúchaly doteraz štátnemu podniku Československá pošta.

§ 24

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. júla 1949; vykoná ho minister pôšt po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Hodinová-Spurná v. r.

Zápotocký v. r.

Dr. Neuman v.r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.